

27. 4. – 1. 5. 2026

60. ROČNÍK

AKADEMICKÝ PREŠOV

30. 4. / ŠTVRTOK

BESEDA

Beseda s autorkou a textárkou Silviou Kaščákovou

„Toto je láska, keď si už viac nemôžeme priat!“

Beseda s textárkou Silviou Kaščákovou bola inšpiratívnym štartom do dňa. Silvia ako autorka balansuje na rozhraní literatúry a hudby, jej tvorba zahŕňa poéziu aj texty pre vážnu, populárnu i gospelovú hudbu a diverzitu jej práce bolo možné zachytiť v rozhlase, na literárnych festivaloch aj v časopisoch na Slovensku a v Čechách.

Autorka spolupracovala s viacerými médiami – od Slovenského rozhlasu (ktorý jej venoval reláciu „Sieť má oči všade“) cez RTVS Rádio Regina až po Rádio Devín, kde pripravovala svoje eseje. Významnou súčasťou jej tvorby je aj prebásnenie detskej opery Kocúr v čižmách pre Štátnu operu v Banskej Bystrici.

Počas besedy Silvia prezentovala ukážky vlastných básní a textov (napr. z časopisu Jedlo), čím priblížila svoju poetiku i autorský proces. Okrem tvorby vlastných textov sa venuje aj prekladom a ako odborná asistentka na Pedagogickej fakulte v Ružomberku sa venuje výskumu literatúry pre deti a mládež, didaktike literatúry a tvorivému písaniu.

S publikom komunikovala a interagovala neuveriteľne sympatickým, prirodzeným a humorným spôsobom – vytvárala tak dojem neformálneho dialógu, v ktorom sa divák rozprával s blízkou priateľkou. Otvorene reflektovala aj vlastný vzťah k textárskej tvorbe, priznávajúc, že nie všetky svoje naratívy vníma rovnako a že sa stále učí oceňovať (aj finančne) vlastnú prácu.

Silvia tak na chvíľu premenila besedu v priestoroch Univerzitnej knižnice PU na príjemné posedenie, harmonicky pre-pájajúce odbornosť s ľudskosťou. Po vypočutí si všetkých jej tvorivých, pedagogických a voľnočasových aktivít sa tak prirodzene okrem otázky „Čo Silvia robí?“ vynára skôr otázka: „Čo vlastne Silvia nerobí?“

Lucia Šarišská

REFLEXIA

Študentské divadlo VYDI, UKF, Nitra: Vraždy ako spoločenské udalosti: Maestro

Nitrianske tajomstvo Damoklovho meča

Študentské divadlo VYDI v presnej polovici apečkového týždňa uviedlo svoju inscenáciu Vraždy ako spoločenské udalosti: Maestro. Ako som sa v jednom vysoko utajenom univerzitnom článku dočítala (nájdete ho na ff.ukf.sk), ide prevažne o autorskú hru, podporenú a inšpirovanú knihou Vražda ako spoločenská udalosť.

Inscenáciu možno rozdeliť na štyri navzájom súvisiace časti. V prvej z nich sa dozvedáme o detskej hre, v ktorej si obeť vyberú dátum a čas vlastnej smrti. To inšpiruje vraha natoľko, že je dostatočne motivovaný vykonať prvú vraždu. Tá sa odohrá na koncerte, kde je operná speváčka podrezaná husľovým slákom. Podobne umne vrah odpraví aj druhú z obetí, a to na bále. Elegantne a nenápadne, priamo pred očami všetkých hostí, ktorí pravdepodobne na moment stratili vedomie – inak si to asi vysvetliť nedokážem.

Zápletku dosahuje svoj vrchol v momente, keď zisťujeme, že posledná obeť čaká vrahovo dieťa. Teraz bude napätie. Spoiler: žena zomrie na vernisáži. Dieťa a vrah asi žijú. Za podstatné považujem neopomenúť vernisáž, ktorá absolútne trefne reflektovala súčasný vkus na umenie politických

predstaviteľov slovenského ministerstva (ne)kultúry. Tlieskam. Špeciálne funkčne vnímam aj bohatú scénografiu, ktorá priniesla niekoľko podnetov na rozpravu a špekulácie. (Sklamem vás, ale na nič sme neprišli.)

Nitrianskym študentom sa podarilo vytvoriť výnimočne vtipnú inscenáciu. Sledujú ju s otvorenou myslou, si ju rozhodne užijete.

P. S.: Čo ten meč?

Karolina Šamajová

REFLEXIA

Tobias Piero Dohm, Nemecko: RAUM · ZEIT

Dovoľme si spomaliť

Akademický Prešov je už v plnom prúde a nenávratnou rýchlosťou sa približuje ku koncu. Účastníci utekajú z jedného predstavenia na druhé a organizátori sa starajú, aby všetko klapalo, ako má. Do zhonu posledných dní nás prišiel svojim pokojom „vyrušiť“ nemecký umelec Tobias Piero Dohm so svojou performanciou Raum – Zeit.

Vraví sa upokojiť, nie vyrušiť. Nie je však v dnešnej dobe istou formou dráždenia pohybovať sa tak pomaly, až sa zdá, že sa vôbec nehýbeme? Takouto takmer neviditeľnou chôdzou vstupuje performer do inštalácie bielych levitujúcich gúľ. Začína dialóg. Dialóg medzi ním a priestorom. Medzi ním a časom. Medzi ním a objektom, hudbou, pohybom a našou netrpezlivosťou.

Napriek tomu nás priťahuje obraz, ktorý sa nám objavuje pred očami. Hra performerera, ktorý skúma možnosti materiálu, jeho premenlivosť a schopnosť uchovať stopu pohybu. Piesok začína tiecť bez potreby podriadiť ho presnej kontrole. Vznikajú efemérne obrazce na zemi aj vo vzduchu, ktoré sa rodia a vzápätí zanikajú.

Práve táto krehkosť vytvára zvláštny kolektívny kontemplatívny zážitok. Performance pritom nemusí pôsobiť na každého diváka rovnako intenzívne, jej účinok závisí od miery ochoty diváka pristúpiť na jeho hru. Napriek tomu meditačný charakter predstavenia vyvolal u publika značné nadšenie, čo potvrdil aj standing ovation niekoľkých divákov.

V záverečných slovách sme sa dozvedeli, že piesok je putovný. Po každom predstavení ho Dohm zrecykluje a znovu použije pri ďalšom uvedení. Materiál sa tak stáva nositeľom pamäti jednotlivých miest. Preto sme radi, že jednou z jeho ďalších zastávok sa stal Prešov, kde mala performance svoju slovenskú premiéru.

Vieroslava Grossrubatscher

Festivalový denník APEČKOVINY 4/2026, Šéfredaktor: Michal Ditte, Redakcia: Zuzana Rimáková, Karolína Šamajová, Vieroslava Grossrubatscher, Milica Petrušová, Lucia Šarišská, Daniela Zelinková, Chiara Matúzová, Grafička: Kristína Uhráková, Sadzba: Peter Hal'ko, Fotografie: Peter Hal'ko

OZ Akademický Prešov

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, Mládeže a športu SLOVENSKEJ REPUBLIKY

u. fond na podporu umenia

PEŠKÝ INŠTITÚT BRATISLAVA

lu Inštitút Liszta Maďarské kultúrne centrum Bratislava

Pod záštitou predsedníctva Prešovského samosprávneho kraja Milica Petrušová

Pod záštitou Františka Otho, primátora mesta Prešov

AkademickýPrešov

akademickypresov

Viac informácií: www.ap.unipo.sk

REFLEXIA

Beatrix Trisha Simkó – Zoltán Grecsó, Maďarsko: #ORPHEUS#EURYDICE

Lietat'?

Dve telá sa dráždia, dve telá sa dráždia a dráždia a dráždia. Dve telá sa miešajú, dve telá sa miešajú a miešajú a miešajú. Dve telá sa operujú, dráždia, miešajú – a dve nahé torzá, ako renesančný Michelangelo, vypäté, napätie v očiach, zmätok. Ako zvieratá jeden za druhým.

Jeden nestíha, druhý ostáva na tom stupni víťazov v plnom opojení všetkých možností. Sťahuje prvého so sebou. Na chirurgickej sále, medzi nami, riešia to a to. On ju chytá, ona lieta. On tancuje pre ňu, ona pre dav. V tranze nepoznám priateľa, v tranze nepoznám milenca. Cmukám do vzduchu, ako sa mi páči, a cmukám a cmukám.

Handrová bábika v rukách hocikoho je nebezpečenstvom. V rukách toho, kto ju miluje, je desivosť. Lebo bábika nerozhoduje. Je poddajná, z látky, jemnej, prispôsobivej. Štipnutá hadom, plaziacim sa, omotávajúcim. Hodí sa do čierneho, natrpie červený rúž a už ju nechytia – iba tak, že sa okolo nej ako had neprestane omotávať, ako okolo svojej koristi, a podmaní si ju.

Asi sa to hodí viac do úvodníka, ale... keď sa pred predstavením povie, že žiadne fotografovanie, a ty aj tak v naplno presvietenej sále vytiahneš telefón a začneš natáčať, nie je to hanba? A aká hanba, keď ti ten telefón vypne sám performer. A aká hanba, keď svojim rečením rozrušuješ okolie. Trénuj svoju myseľ a nechaj svoje pripomienky k pivu a pre tých, ktorí to chcú počúvať – nie pre celú sálu.

Zuzana Rimáková

OZ Akademický Prešov

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, Mládeže a športu SLOVENSKEJ REPUBLIKY

u. fond na podporu umenia

PEŠKÝ INŠTITÚT BRATISLAVA

lu Inštitút Liszta Maďarské kultúrne centrum Bratislava

Pod záštitou predsedníctva Prešovského samosprávneho kraja Milica Petrušová

Pod záštitou Františka Otho, primátora mesta Prešov

AkademickýPrešov

akademickypresov

Viac informácií: www.ap.unipo.sk